

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5/25
11.2.2026. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Иване Марковић Радојевић, председника већа Олге Арсовић и Зорице Банковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Драган Богдановић из Крагујевца, поштански фах 3 Велика Плана, против тужене ББ из ..., чији је пуномоћних адвокат Томислав Петровић из Велике Плана ул. Момира Гајића бр. 4, ради поништаја завештања, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде на Основног суда у Великој Плани П 2094/22 од 29.8.2024. године, у седници већа одржаној 11.2.2026. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Великој Плани П 2094/22 од 29.8.2024. године и предмет се **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани П 2094/22 од 29.8.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је утврђено да је ништаво писмено завештање пред сведоцима завештаоца ВВ из ..., ЈМБГ: ... сачињено дана 15.01.2014. године у Великој Плани, које је проглашено на записнику пред Основним судом у Великој Плани 12.08.2014. године, те као такво не производи правно дејство, што је тужена дужна да призна и трпи, по правноснажности пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован евентуални тужбени захтев којим је тражено да се поништи писмено завештање пред сведоцима завештаоца ВВ из ... сачињено дана 15.01.2014. године у Великој Плани, које је проглашено на записнику пред Основним судом у Великој Плани дана 12.08.2014. године, те да као такво да не производи правно дејство, као и да се на основу чл. 4. ст. 1. тач. 2. утврди недостојност тужене за наслеђивање на заоставштини сада пок. ВВ, што је тужена дужна да призна и трпи, по правноснажности пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован евентуални тужбени захтев којим је тражено да се утврди да тужена није испунила и не испуњава налоге завештаоца ВВ из писменог завештања пред сведоцима сачињеног дана 15.01.2014. године у Великој Плани које је проглашено на записнику пред Основним судом у Великој Плани дана 12.08.2014. године, према мајци завештаоца ГГ из ..., те је на основу чл. 134.ст. 1. ЗОН-а наступио раскидни услов за важност овог писменог

завештања пред сведоцима, те убудуће ово писмено завештање пред сведоцима престаје да важи, па се на основу чл. 129 ст. 1 ЗОН-а заоставштина сада пок. ВВ бив. Из ... има расправити на основу законског реда наслеђивања, што је тужена дужна да призна и трпи по правноснажности ове пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиљи на име трошкова парничног поступка износ од 360.860,00 динара.

Против наведене пресуде и то одлуке из става првог и четвртог изреке, тужена је благовремено изјавила жалбу, побијајући је из свих законских разлога.

Испитујући побијану пресуду у границама законских овлашћења из одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Сл.Гласник РС” бр.72/11 са свим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужене основана.

Према разлозима ожалбене пресуде у току првостепеног поступка је утврђено да је брат тужиље, а супруг тужене, сада пок. ВВ бивши из ... саставио писмено завештање пред сведоцима ДД и ЂЂ дана 15.1.2014. године. Ово завештање проглашено је пред Основним судом у Великој Плани дана 12.8.2014. године иза завештаоца пок. ВВ, који је преминуо дана 17.3.2014. године. Током поступка саслушавани су сведоци и парничне странке на околност да ли је сада пок. ВВ био способан за расуђивање у време сачињавања завештања, а сведоци завештања су се изјаснили и на околности сачињавања завештања. У току поступка изведен је доказ и вештачењем од стране два вештака неуропсихијатријске струке који су били супротних закључака у погледу тестаменталне способности оставиоца.

Првостепени суд је оценио основаним тужбени захтев којим је тражено да се утврди ништавост завештања, пошто је закључио да није испуњена форма завештања пред сведоцима, имајући у виду да садржина завештања није прочитана сведоцима, односно да није доказано да је завешталац својеручно потписао завештање пред оба сведока истовремено, те је применом одредбе члана 85, 113, 164, 168 Закона о наслеђивању, као и одредбе члана 231 Закона о парничном поступку усвојио основни тужбени захтев, а одбио тужбене захтеве постављене као евентуалне.

У образложењу одлуке је наведено да је суд одлуку донео полазећи од одредбе закона којом су уређени услови за пуноважност писаног завештања пред сведоцима, те пошто је потребно да су кумулативно испуњени услови и то да завешталац зна да чита и пише (што у конкретном случају није било спорно), да је текст својеручно потисан од стране завештаоца у присуству најмање два сведока, да је завешталац изјавио да је већ сачињено завештање његова последња воља, односно да пред сведоцима призна за своје, те да се сведоци након тога потпишу, а да у конкретном случају сви завештајни сведоци не знају садржину завештања, при чему је остало спорно да ли је садржина завештања читана сведоцима или не као и на који начин су тестаментални сведоци потписивали исто, као и завешталац, а све то на основу разлике у њиховим исказима. С обзиром на наведено, првостепени суд закључује да није била испуњена форма завештања у делу упознавања са садржином, потписивања оставиоца пред оба сведока и потписивањем сведока. Пошто је усвојио примарни тужбени захтев, првостепени суд је одлучивао и о евентуалним захтевима уз оцену да пошто није испуњена форма завештања исто не производи правно дејство па је одбио евентуалне тужбене захтеве.

Имајући у виду везаност суда чињеничним наводима тужбе, а не тужбеним предлогом, правилност закључка првостепеног суда се, за сада, не може испитати, с обзиром да је приликом доношења побијане пресуде учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а, на коју се основано наводима жалбе тужене указује. Осим тога, због погрешне примене материјалног права ни чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Наиме, сходно одредби члана 7, 8, 228, 229, 231. и 313. ЗПП-а, суд одлучује о тужбеном захтеву искључиво на основу чињеница које странке истакну и на којима заснивају своје захтеве или којима оспоравају наводе и доказе противника, које се утврђују искључиво на основу доказа којима се утврђују те чињенице које су странке дужне да предложе, а које чињенице ће узети као доказане одлучује суд по свом уверењу, на основу пажљиве и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка, што подразумева да се узима у обзир и то које чињенице странке истичу, целокупно држање странака у поступку, и зашто странке не предлажу и не прилажу доказе које су могле да предложе и приложе на околност својих навода, а у случају да странка на којој је терет доказивања чињеница које иду у прилог њеног захтева или оспоравања навода и доказа противника, не предложи одговарајуће доказе, онда да о постојању тих чињеница суд закључује по правилима о терету доказивања из чл. 223. ЗПП-а.

Према стању у списима, тужила је преко пуномоћника адвоката поднела тужбу са захтевом да се утврди ништавост спорног завештања, која представља санкцију за апсолутно ништаве правне послове, док чињенице и предложени докази на којима заснива тужбени захтев указују на постојање разлога за релативну ништавост у смислу одредбе члана 166 и 167 Закона о наслеђивању. У тужби се наводи да је завешталац сада пок. ВВ у тренутку сачињавања завештања био неспособан за расуђивање, те да тужила тражи поништај завештања због његове рушљивости, као и из разлога што је исто сачињено под утицајем принуде, претње, односно под притиском, страхом и претњом које је завешталац трпео од стране тужене, али подноси захтев за утврђење ништавости завештања.

Суд је у погледу захтева из тужбе везан пре свега чињеничним основом захтева који се у конкретном случају искључиво тиче - у погледу тужбеног захтев постављеног као основног- завештајне способности оставиоца и разлога за поништај из разлога мане воље оставиоца. Иако тужбеним предлогом, тужила тражи утврђење ништавости, из разлога који за последицу имају рушљивост, односно поништај завештања са другим условима и последицама, првостепени суд не отклања ову нејасноћу између предлога из тужбе и чињеничног основа захтева, штавише одлучује мимо чињеничних навода тужбе те утврђује ништавост завештања из разлога рушљивости, за које нема чињенични основ захтева нити има такав захтев тужиле, чиме одлучује мимо захтева тужиле, као и утврђује последицу која није адекватна разлозима за које налази да су испуњени у погледу пуноважности завештања.

Надаље, у погледу захтева из тужбе, иако је изведен доказ саслушањем бројних сведока, на околност завештајне способности оставиоца, изостала је оцена доказа саслушаних сведока у погледу наведене чињенице, нити је отклоњена супротност у

налазима вештака психијатријске струке у погледу завештајне способности оставиоца, а изостали су разлози о томе да ли је суд и из којих разлога прихватио један од два супротстављена мишљења и да ли их је довео у везу са исказима саслушаних сведока и на који начин. Осим тога изостали су разлози о тврдњи из тужбе да је до сачињавања завештања дошло услед мана воље оставиоца, под претпоставком да је претходно разјашњена околност завештајне способности оставиоца.

Првостепени суд је био дужан да цени исказе сведока, као и остале доказе у смислу одредбе члана 8 ЗПП-а, што у конкретном случају суд није учинио, нити се старао да се постављањем питања у смислу одредбе члана 313 ЗПП-а пружи потребна објашњења, да би се утврдиле чињенице од којих зависи одлука о основаности захтева (члан 7. став 2), а што се разлозима жалбе указује. Нејасно је на чему првостепени суд заснива закључак о постојању “огромних” разлика у исказима завештајних сведока у погледу тога ко је био присутан приликом потписивања завештања, с обзиром да је сведок ЂЂ навео да су он и супруга ДД били у његовој породичној кући када је сада пок. ВВ дошао ради потписивања завештања, док је његова супруга ДД навела да су били код њеног свекра, дакле у породичној кући њеног супруга, при чему није истакла да је свекар био присутан. Такође, првостепени суд се бави питањем да ли је садржина завештања читана сведоцима (што је ирелевантно за испуњење ове форме завештања) или није, али не цени целокупну садржину исказа сведока у контексту постављеног тужбеног захтева и утврђења спорних чињеница. Ови сведоци су истакли да је завешталац имао намеру да сведоцима саопшти своју последњу вољу, те да су након што им је то саопштено потписали завештање, што првостепени суд у неким од разлога за одлуку и наводи, али не цени овај део исказа сведока и његову доказну снагу приликом оцене основаности постављеног захтева. Првостепени суд при томе није испитивао сведоке завештања на околност када је завешталац потписао завештање, да ли је изјавио да је исто његова последња воља, те да ли су се сведоци затим потписали, већ се бавио тиме да ли је сведоцима позната садржина завештања, што није услов за пуноважност завештања пред сведоцима у смислу одредбе члана 85 Закона о наслеђивању, према којој одредби је довољно да је завешталац изјавио да је већ написано завештање његова последња воља, а потом се на исто потписао и затим да су се потписали сведоци завештања.

Првостепени суд изводи доказ саслушањем парничних странака и сведока, али је дужан да изнесе детаљну оцену њихових исказа. У образложењу своје одлуке првостепени суд је навео исказе свих саслушаних лица, али није навео у ком делу је саслушаним лицима поверовао или не, односно шта је из њиховог исказа утврђено, а што је имало утицаја на оцену основаности тужбеног захтева. Суд је дужан да у образложењу своје пресуде унесе оне чињенице које су важне за доношење одлуке у смислу одредбе члана 229. и 230. ЗПП, као и да наведе на основу којих доказа је те чињенице утврдио, те да изложи јасне, логичне и правилне разлоге за своју одлуку.

Како је првостепени суд пропустио да примени наведене одредбе ЗПП и како је то било од утицаја на доношење законите и правилне одлуке у првостепеном поступку је учињена битна повреда одредаба из члана 374 став 1 у вези са чланом 3, 7, 8, 228, 229, 230, 231. и 313 ЗПП, на постојање које се садржином жалбе тужене основано указује, те како и због погрешне примене материјалног права ни чињенично стање није потпуно утврђено, то је побијана пресуда морала бити укинута.

Имајући у виду наведено, те чињеницу да је суд везан чињеничним наводима тужбе, а не тужбеним предлогом, у току поступка, након што је парница почела да тече у којој фази се тужба не може одбацити, требало је разјаснити шта конкретно тужиља тражи овим захтевом. Сходно наведеном, ожалбена пресуда је морала бити укинута због употпуњавања чињеничног стања правилном применом материјалног права.

У оваквој правној ситуацији, у којој овај суд, као другостепени, поступа по жалби тужене изјављеној против првостепене пресуде само у делу којим је усвојен примарни тужбени захтев тужиље, а на део пресуде којим је одбијен евентуални тужбени захтев тужиље, тужиља није изјавила жалбу, постоји везаност одлучивања и у овом случају овај суд мора да обухвати како одлуку о главном тужбеном захтеву, тако и о евентуалним захтевима. Због наведеног укидање одлуке по примарном, доводи нужно и до укидања одлуке по евентуалним захтевима, јер су захтеви повезани односно постоји конекција захтева па, у оваквој ситуацији и одлука мора бити укинута у целости. Ово стога, што правилно поступање суда налаже да ако је главни захтев усвојен, као што је то случај са побијаном одлуком, о евентуалним захтевима није било места одлучивању, због чега овај суд у поступању по жалби тужене, испитао одлуку и о одбијеним евентуалним захтевима, као да постоји жалба тужиље. Како нема места одлучивању по евентуалним захтевима све док се примарни тужбени захтев не оцени неоснованим, то је у наведеном делу и укинута одлука у овој правној ствари.

Поред тога, укинута је и одлука о трошковима поступка из става четвртог изреке, јер зависи од одлуке о главној ствари.

У поновном поступку, првостепени суд ће, након што у смислу члана 313 ЗПП-а у циљу разјашњења која су кључна правна питања међу странкама спорна, односно који правни институт је садржина спорног односа, разјасни чињеничне наводе тужбе односно разјасни да ли тужилатраже поништај због тестаменталне неспособности или због мана воље завештаоца или утврђење ништавости, како је то стављено предлогом из тужбе, поштујући забрану из члана 398 став 3 ЗПП-а, пошто претходно утврди и да ли су испуњени услови и рокови предвиђени Законом о наслеђивању за пружање правне заштите, о захтеву тужиље донети нову и правилну одлуку.

Из изложених разлога, применом одредбе члана 391 став 1 и 392 став 2 ЗПП, одлучено је као у изреци овог решења.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка на основу члана 165 став 3 ЗПП, јер зависи од коначног исхода ове парнице.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић

**Председник већа-судија
Ивана Марковић Радојевић,с.р.**